

DEBAT

»En dag vil vi spørge os selv, hvorfor vi egentlig spildte 10 år på Facebook«
Ditte Giese
Side 4

KRONIK | DEBAT | ANALYSE | NAVNE | TV

I spilder jeres liv med ligegyldigt pseudoarbejde. Gå dog hjem!

Det er vanvittigt så meget tid, der går med overflødige møder, dødfødte projekter, fluffy powerpoint-præsentationer og strategier, ingen har gavn af, mener filosof Anders Fogh Jensen og antropolog Dennis Nørmark. De blæser i ny bog til kamp mod 'pseudoarbejdet' på det danske arbejdsmarked og opfordrer folk til fremover kun at arbejde 15 timer om ugen.

PSEUDOARBEJDE INTERVIEW

KENNETH LUND OG
PER MICHAEL JESPERSEN

Hundretusind veluddannede danskere møder hver eneste dag ind på kontoret for at udføre et arbejde, der er fuldstændigt meningsløst. Sådan lyder den barske dom over en betragtelig del af arbejdsmarkedet fra filosof Anders Fogh Jensen og antropolog Dennis Nørmark, der på fredag udgiver debattbogen 'Pseudoarbejde - hvordan vi fik travlt med at lave ingenting'.

Ifølge forfatterne opstår pseudoarbejde, når der ikke er mere reelt arbejde at lave, og man i stedet for at gå tidligt hjem opfinder komplet ligegyldige projekter, regler og strategier, der kan udfylde en 37-timers arbejdsuge.

Fænomenet findes især i større kommunikations- og hr-afdelinger i både offentlige og private virksomheder og blandt konsulenter og mellemledere med stabsfunktioner som 'akkreditering', 'auditering', 'performance management', 'projektstyring', 'learning office' og 'shared service'.

Dennis Nørmark: »Ufatteligt mange mennesker med lange, fine uddannelser sidder hver eneste dag og laver noget, der er totalt værdiløst for dem selv, deres virksomhed og samfundet. Deres arbejde er så fluffigt, at de ikke engang kan forklare deres egen familie, hvad de får tiden til at gå med, men det er typisk noget inden for management, human resource, strategi eller kommunikation. Der er ingen sammenhæng mellem den tid, de arbejder, og den kvalitet, de producerer. Arbejdet forsvinder bare ned i et sort hul. Det er det, vi kalder pseudoarbejde, og det er et gigantisk samfundsproblem.«

Men folk oplever jo, at de har travlt!

Anders Fogh Jensen: »Ja, det er ikke, fordi folk sidder og triller tommelfingre. Vi har at gøre med en medarbejdergruppe, der ofte føler, at de har rygende travlt, men det, de laver, er bullshit, som ingen har gavn af. Det kan være besluttet tomme arbejder, hvor man skriver en statusrapport, som ingen kommer til at læse, eller sorterer mapperne i indboksen på en ny

“Mange bliver simpelthen ramt af meningsløshedsstress. Man producerer noget, man egentlig godt ved, der ikke er brug for

måde. Men pseudoarbejdet kan også bestå i at lægge snubletråde ud for andre i organisationen. Det ser vi for eksempel, når en personaleafdeling udarbejder tidskrævende kontrolskemaer, som forstyrrer medarbejdere andre steder i organisationen, der rent faktisk laver noget af værdi, f.eks. læger, sosu-assistenten, buschauffører eller skolelærere. Hr- og kommunikationsafdelingerne spilder ikke bare deres egen tid, de spilder også andres.

Er det ikke en smule arrogant at påstå, at det er »meningsløst« arbejde? Hvad ved I om det?

Nørmark: »Vi har begge to arbejdet som konsulenter og ved, hvordan tingene foregår. Vi har ved gud også lavet pseudoarbejde og bærer vores del af skylden. I bogen interviewer vi 20-25 ansatte i både offentlige og private virksomheder, der fortæller den ene absurde historie efter den anden om, hvor meningsløst meget af det, de laver, er. Det er måske ikke alle opgaver, der er meningsløse, men langt de fleste er. Det er vitterligt vanvittigt.«

Hvis det er så åbenlyst vanvittigt, som I hævder, hvorfor findes denne type arbejde så?

Nørmark: »Problemet er, at vi har fået et udbudsstyret arbejdsmarked, hvor vi ansætter dem, vi er kommet til at uddanne, i stedet for at uddanne dem, vi har brug for. Årtiers snak om vidensjob har skabt en overproduktion af akademikere, der er uhyggeligt dygtige til meget, meget fluffy ting. Men i stedet for at sige 'stop, vi har ikke brug for flere!', så bliver vi ved med at finde plads til dem i kæmpestore hr- og kommunikationsafdelinger og sætter dem til at lave bullshit. Det

ARRANGEMENT

Mød Nørmark og Jensen

Dennis Nørmark og Anders Fogh Jensen stiller op til en samtale om deres bog 'Pseudoarbejde - hvordan vi fik travlt med at lave ingenting' med Politikens Per Michael Jespersen **tirsdag 15. maj kl. 19.30** i Pressen i JP/Politikens Hus.

Læs mere og bestil billet på politikennebillet.dk/politikenlive

sørgelige resultat viser sig i disse år: en voksende gruppe af mennesker, der i deres stille sind tænker: 'Hvad fanden er det egentlig, jeg laver? Var ubrugelige powerpoint-præsentationer og luftige strategiplaner virkelig det aftryk, jeg ville sætte på verden?'»

Jensen: »Mange bliver simpelthen ramt af meningsløshedsstress. Man producerer noget, man egentlig godt ved, der ikke er brug for. Som en af kilderne, vi interviewer i bogen, siger, må man gøre op med sig selv, hvor prostitueret man kan holde ud at være. Kan du se dig selv og dine børn i øjnene, hvis du bruger størstedelen af dine vågne timer på noget luftigt stads? Eller ville du i virkeligheden ønske, at du stod i et suppekøkken, var frivillig i en lektiecafé eller sorterede tulipanløg, hvor du rent faktisk producerer noget af værdi? Pseudoarbejde er et eksistentielt problem.«

Men der må da være en virksomhedsleder eller chef, der kan se værdien af det arbejde, I kalder bullshit - ellers ville de pågældende medarbejdere vel ikke være ansat...

Nørmark: »Det er nærliggende at tænke sådan, men det er ikke rigtigt. Pseudoarbejdet får lov til at udfolde sig i et selvfødende, lukket kredsløb, hvor alle bekræfter hinanden og ikke mindst den øverste ledelse i, at det, man laver, er ufatteligt vigtigt. Men det er ikke vigtigt. Vi må overveje, om ikke der er en markedsfejl, når nogle af de højeste lønninger i virksomheden går til ansatte, der skaber noget af meget tvivlsom værdi. Du kan simpelthen ikke vurdere et arbejdes værdi ud fra, hvor mange penge chefen vil betale for det.«

Jensen: »Man skal heller ikke underkende betydningen af, at en virksomhed kan fremvise en stor stab af hr-ansatte og kommunikationsfolk. Der er stor prestige forbundet med at have mange ansatte i disse afdelinger, og derfor ser vi også, at man i sparetider hellere vil skille sig af med medarbejderne 'på gulvet', der faktisk udfører et konkret, værdifuldt arbejde, end sine egne folk, der kun laver gøgl. Der er en selvoppustethed i lederlagene, der er helt gale i låget.«

Arbejd 15 timer om ugen

Ifølge forfatterne er den 37-timers arbejdsuge hovedårsagen til pseudoarbejdets hærgen. Danmark har igennem årtier forsømt at forkorte arbejdstiden, i takt med at vi er blevet mere effektive. I stedet holder vi stædigt fast i en arbejdsuge, der hører industrisamfundet til.

Fortsættes side 3

BULLSHIT. Ligegyldige ord på et whiteboard hører til i kategorien 'pseudoarbejde', der plager arbejdsmarkedet i disse år, mener bogaktuelle Anders Fogh Jensen (tv.) og Dennis Nørmark. Foto: Andreas Højbjerg

Putins hånddukke

CHEFREDAKTØREN
CHRISTIAN JENSEN

Hyklerisk at kritisere Schmeichel for at dække VM, vi selv deltog i.

Peter Schmeichel er blevet gjort til rødnevet klovn i et russisk statscirkus, hvor Vladimir Putin er direktøren med den høje hat.

Nogle ser Schmeichel som et smånaivt fodboldikon, der trækkes igennem manegen uden helt at være klar over, at han i realiteten udgør en 1,91 meter høj reklamesøjle, der legitimerer Putins politik. Andre ser ham som en grådig forretningsmand, der sælger sit 'The Schmeichel Show' til højstbydende.

Ingen tvivl om at Peter Schmeichel får en - selv efter nyrige russiske standarder - fyrstelig betaling som vært på russiske Russia Today (RT). Ingen tvivl om at RT er propagandakanal for Putin. Ingen tvivl om at Schmeichel leverer tv for den dårlige smag, når han viser rundt i VM-værtslandet.

Det er vanskeligt at holde tæerne udstrakte, når Schmeichel med benovelse fremviser et stadion i byen Nisjnij Novgorod, kører sne-rally, viser Kandinsky-malerier og håndmaler babusjka-dukker.

Ligner Peter Schmeichel en rundviser i Putins nationalistiske potemkinkulisse? Bestemt. Har det til formål at iscenesætte

Rusland i blidt lys? Bestemt. På mange måder er det uklogt af Schmeichel at lade sig hyre til RT, men det er mest fair, at han bedømmes på det konkrete indhold, og foreløbig har hans optræden været mere småpinlig end problematisk.

Schmeichel er blevet kritiseret for i et ukritisk interview om sikkerheden ved VM at tale om spin i vestlige medier. Det er korrekt, men interviewet var altså med Fifa's chef, schweiziske Gianni Infantino. Ikke de russiske myndigheder. Ikke Putins talsmænd.

TV-PROGRAMMET'S indhold kan ændre sig i problematisk retning undervejs, men når danske politikere som Venstres Michael Aarestrup Jensen og Konservatives Rasmus Jarlov i denne uge kritiserer Schmeichel for at politisere, må det høre op.

Howdan kan politikere kritisere Peter Schmeichel for at dække et VM, vi som nation har valgt at deltage i?

Hvorfor holder vi ikke officielle repræsentanter hjemme? Alle er de jo med til at legitimere Putin og skaffe positiv omtale af Rusland.

Når Danmark i lighed med andre nationer har tænkt sig at lade sin nationalmelodi lyde over Putins VM, så skyldes det en fornuftig argumentation om, at vi tror på, at fodbold som verdens største idræt skal bidrage til at forene folk og ikke splitte nationer. Vi tror på, at det på et mellemfolkeligt plan er bedre at bevare kontakten og fortsætte dialogen end at vende det russiske folk ryggen. Og vi tror på, at vores fordømmelse af Putins politik ikke udelukker, at vi spiller fodbold på hans stadioner.

Det kan man være uenig i. Fair nok. Men hvis man er det, må man tage konsekvensen af det.

Man kan bare ikke både deltage i mesterskabet og samtidig kritisere andre for at dække begivenheden. Dermed gør politikere sig i øjeblikket til de største af alle hyklere.

christian.jensen@pol.dk

Læserbreve, højst 100 ord, debatindlæg, højst 400 ord, og Kroniker, ca. 2.100 ord, indsendes via vores hjemmeside: politiken.dk/debatindlaeg
Indlæg til nettet skal også sendes via denne adresse.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på politiken.dk/debat. Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken. Opstår der problemer, kan du ringe til os på 33 47 23 31 eller 70 15 01 01.

I spilder jeres liv ...

Fortsat fra forsiden

Nørmark: »For 100 år siden forudsagde store økonomer og tænkere, at vi i dag kun ville arbejde 15 timer om ugen. De mente, at den teknologiske udvikling ville gøre os mere og mere effektive, så vi gradvis kunne skrue ned for arbejdstiden og få mere tid til at nyde livet. De havde fuldstændigt ret – vi er blevet meget effektive. Men hver gang vi har haft muligheden for at gå ned i arbejdstid og få mere tid til os selv, har vi bare fyldt mere ligegyldigt arbejde ind i tilværelsen. I dag er mange af os jo til grin for vores egen tid«.

Jensen: »Vi bruger simpelthen teknologien forkert. Den burde befri os fra arbejdet, men er endt med at tynde os. Et eksempel: I gamle dage brugte man én dag om måneden på at vaske alt sit tøj i hånden. Så opfandt man vaskemaskinen, og nu kunne man ordne det hele på to timer. Men hvad skete der? Folk begyndte nu at vaske tøj flere gange om ugen og endte med sammenlagt at bruge mere tid på at vaske tøj end tidligere. Samme mønster ser vi på arbejdsmarkedet. Det tager i dag kun 10 sekunder at sende en besked til en kunde eller kollega, men til gengæld sender vi 50-100 mere eller mindre ligegyldige beskeder til hinanden hver eneste dag. Vi har en dybt irrationel omgang med teknologien«.

Hvor kort mener I, at en arbejdsuge bør være i 2018?

Jensen: »Vi mener, man bør arbejde 15 timer om ugen. Selvfølgelig kan der være meningsfulde jobs i bl.a. sundhedssektoren, der kræver, at man arbejder mere i visse perioder, men 15 timer er et realistisk mål for de fleste akademikere, hvis man skærer alt pseudoarbejdet væk«.

Nørmark: »Vi er jo ikke imod arbejde. Vi mener sådan set, at mennesker har behov for at arbejde og lave noget nyttigt. Men i mange brancher er der simpelthen ikke reelt arbejde nok til, at man kan være nyttig i mere end 15 timer om ugen. Så synes vi hellere, at man skal gå hjem, nyde livet, være sammen med sine børn, lave frivilligt arbejde, købe ind for ældre mennesker, lave mad til hjemløse og være en god samfundsborger«.

Men overser I ikke, at arbejdet opfylder et grundlæggende behov hos os mennesker, og at mange slet ikke ønsker at arbejde mindre – og slet ikke sølle 15 timer om ugen?

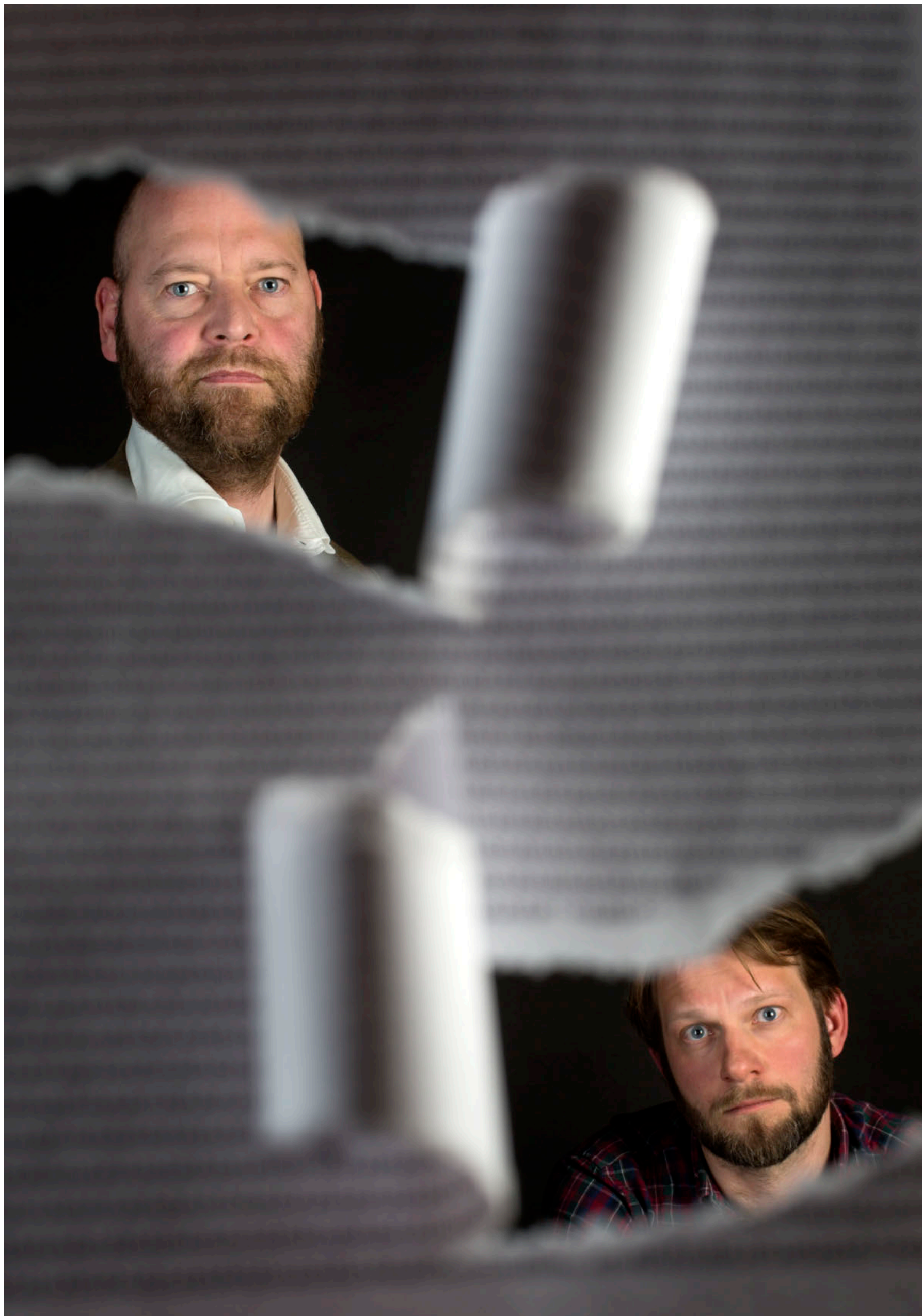
Jensen: »Jeg er helt med på, at arbejde udfylder et behov for anerkendelse og socialt samvær. Men det kan man også få gennem frivilligt arbejde, når man f.eks. lærer børn i en lektiecafé noget nyt. Det er endda et arbejde, man kan spejle sig i. Der er jo ingen, der kan genkende sig selv i en eller anden dødsdøds virksomhedsstrategi eller floskelbetændt powerpoint-præsentation. Pseudoarbejdet fører til fremmedgørelse«.

Så hvad er det helt konkret, I foreslår? Skal vi bare fyre alle hr- og kommunikationsansatte med gevaldig arbejdsløshed til følge?

Nørmark: »I første omgang skal man frisætte folk til en anden type arbejde. For folk er jo hamrende dygtige, men de er bare endt som 'stab'. De troede, de skulle være noget vigtigt, men er endt med at sidde og udfylde ligegyldige papirer og gå til ligegyldige møder. Vi misroger i virkeligheden vores arbejdskraft ved at lade dem foretage de der ting«.

Men de medarbejdere, der udfører pseudoarbejde i hr- og kommunikationsbranchen og som konsulenter, er jo blandt de aller højest lønede. Hvorfor skulle de opgive deres gode løn og privilegier?

Jensen: »Der vil helt sikkert være nogen, der føler sig truet på deres levebrød, når vi nu går ud og siger, at det, de laver, er værdiløst, og at de skal finde noget andet at lave. Men vi har jo en idé om, at der kommer bedre liv ud af det. Også for dem. Det kan godt være, at den kommu-

BRYD TABUET.

Spørg dig selv, om det projekt, du sidder med, egentlig gør en forskel, lyder rådet fra Anders Fogh Jensen (øverst) og Dennis Nørmark (nederst). Foto: Andreas Haubjerg

nikationsuddannede mellemledere, der troede, han skulle være en stjerne i branchen, bliver nødt til at arbejde som portør i en periode, men jeg tror, han vil indse, at det giver mening på et dybere, eksistentielt plan«.

Fyr de uduelige ledere

Ud over 15-timers arbejdsuge foreslår Anders Fogh Jensen og Dennis Nørmark, at vi indfører borgerløn i Danmark – dvs. en fast månedlig minimumsindkomst til alle – der sikrer, at man trods kortere arbejdstid stadig kan få privatøkonomien til at hænge sammen.

Jensen: »Borgerløn er et effektivt middel mod pseudoarbejde, fordi den spænder et sikkerhedsnet ud under folks privatøkonomi, der gør det nemmere at sige fra over for meningsløst arbejde. Samtidig fjerner borgerløn det ekstreme fedt-lag af pseudoarbejde, der i dag ligger tungt over beskæftigelsessystemet. Så vil det være slut med tåbelig registrering og hjernedøde møder i jobcentret for de ledige, for alle får borgerløn, uanset hvem de er, og hvad de laver«.

Nørmark: »Det betyder også, at de mange tusinde socialrådgivere og jobkonsulenter, der findes i dag, skal lave no-

get andet. Vi kommer simpelthen ikke uden om borgerløn. Snart kommer robotterne og tager endnu mere af vores arbejde, og i mange brancher vil der snart kun være pseudoarbejde tilbage til de ansatte, mens stadig flere vil hoppe fra projektsstilling til projektsstilling. Skal vi undgå ekstrem arbejdsløshed og fattigdom, er vi nødt til at have et system, der er gearret til den virkelighed«.

Men bliver vi ikke fattige som samfund, hvis vi alle sammen skal arbejde halvt så meget som i dag og samtidig uddele basisindkomst til alle?

Jensen: »Det kan sagtens være, at vores

BLÅ BOG

Om forfatterne

Anders Fogh Jensen (f. 1973) er filosof, foredragsholder og kommentator. Han er forfatter til flere bøger, bl.a. 'Hvordan skal jeg leve mit liv, Kierkegaard?' og 'Projektmenneket'.

Dennis Nørmark (f. 1978) er cand.mag. i antropologi, foredragsholder og fast skribent i Politiken. Han har bl.a. skrevet bøgerne 'Kulturforståelse for stenalderhjerner' og 'Humanistens guide til det private erhvervsliv'.

Bogen 'Pseudoarbejde - Hvordan vi fik travlt med at lave ingenting' udkommer 20. april fra forlaget Gyldendal.

samlede velfærd på kort sigt bliver lidt mindre, og at nogle må skære en af de fire årlige ferieture til Toscana fra, men jeg tror, at vi vinder i det lange løb med alt det frivillige arbejde, der vil blive sat fri, og al den ekstra fritid, vi får. Vi bliver rigere på vores mest knappe ressource: tid«.

Nørmark: »Jeg tror ikke, at vi bliver fatigere som samfund, fordi vi arbejder mindre. Det arbejde, vi skal have skåret væk, er jo langt hen ad vejen værdiløst eller kan snart laves af robotter. Nej, det, jeg for alvor frygter, er, at vi bare fortsætter

Hver gang vi har haft muligheden for at gå ned i arbejdstid og få mere tid til os selv, har vi bare fyldt mere ligegyldigt arbejde ind i tilværelsen

som hidtil med stadig flere mennesker, der laver ingenting. Det vil være århundredets fejltagelse«.

Hvad kan den ansatte selv gøre for at komme pseudoarbejdet til livs?

Jensen: »Det nytter ikke noget bare at tage nej-hatten på og sætte sig over i hjørnet med korslagte arme. Men man skal lade være med selv at

bidrage med projekter, der er pseudoarbejde. Og så skal man gå hjem, når man er færdig med det, der giver mening. Det kan man faktisk godt. Det handler om, at man tager ansvar for sit eget liv«.

Nørmark: »Pseudoarbejde er enormt tabubelagt, og det er sindssygt ubehageligt at skulle indrømme, at det, man laver, er bullshit. Men der er ingen anden udvej. Vi opfordrer den enkelte til at tale med sine nærmeste kolleger om, om det projekt, de sidder med, egentlig kommer til at gøre en forskel. De ansatte bliver simpelthen nødt til at finde sammen og tage snakken«.

Det er jo ofte lederne, der igangsætter og styrer pseudoarbejdet. Hvad skal de gøre?

Nørmark: »Mange af dem skal fyres. Der er alt for mange ledere, der ikke ved nok om deres medarbejders faglighed og ikke kan finde ud af at lede og derfor går i gang med pseudoprojekter. Resten skal begynde at vise tillid til deres ansatte og give dem frihed til at lave projekter, de selv finder meningsfulde. Og så bør de overveje, om det virkelig kan betale sig at aflønne medarbejderne for den tid, de arbejder, i stedet for for den kvalitet, de skaber. Man får det, man betaler for. Betaler man folk for timer, får man en masse timer. Betaler man folk for kvalitet, får man en masse kvalitet«.

I tilhører hver jeres politiske fløj - Nørmark er liberal, og Fogh Jensen hører til på venstrefløjen. Er opgøret med pseudoarbejde et projekt, der kan samle fløjene i dansk politik?

Nørmark: »Det her er ikke et venstrefløjsproblem eller et højrefløjsproblem, men et samfundsproblem, alle skal tage ansvarigt«.

Jensen: »Selv om vi ser forskelligt på mange ting, har vi begge to kærlighed til det frie menneske og vil gerne frisætte mennesket fra ufornuft«.

kenneth.lund@pol.dk
per.m.jespersen@pol.dk

Ansæt med pseudojob: »Jeg forstod simpelthen ikke mit arbejde«

I 'Pseudoarbejde - hvordan vi fik travlt med at lave ingenting' interviewer Anders Fogh Jensen og Dennis Nørmark en række ansatte, der erkender, at de har lavet pseudoarbejde. Her er et lille udpluk af deres beretninger (flere optræder anonymt).

'Louise', tidl. chef i det offentlige: »Jeg vil nok vurdere, at 50 pct. af det arbejde, jeg har foretaget, mens jeg var topleder i den offentlige sektor, var pseudoarbejde. Her har man travlt med opgaver, som systemet har opfundet til sig selv. Der er mange opgaver, som man løser, mens man virkelig er i tvivl om, hvorvidt der er en efterspørgsel efter dem«.

'Katja', tidl. ansat på et dansk forlag:

»Jeg brugte alt for meget af min tid på at opdatere lister om, hvad jeg skulle gøre,

frem for bare at gøre det. Jeg anerkender, at der skal være en plan, men at beskrive det i detaljer hver gang, der sker en lille udvikling på et projekt, endte med at føles som dobbeltarbejde. Hvis jeg skulle skrive en mail af relevans for et projekt, skulle jeg også åbne et Word-dokument og skrive i den rigtige kolonne, at jeg havde sendt en mail. Det tog omtrent lige så lang tid at lade nogen vide, hvad jeg havde gjort, som det faktisk tog at gøre det«.

'Mette', leder i en stor dansk ngo: »Vi har haft en medarbejder, der brugte

et år på at definere en kernefortælling. Jeg begriber ikke, hvordan der kunne gå et år med det. Sæt mig ned ved et bord i en time, og så skal jeg give dig vores kernefortælling!«.

'Jonas', tidl. kommunikationsmedarbejder i revisionsfirma:

»Jeg mødte ind hver morgen, og der var som regel nogle alenlange dokumenter fra Frankrig eller USA, som jeg skulle læse, og som jeg ikke forstod, og så var der en assistent, der havde fået at vide, hvad der skulle ændres på hjemmesiden, og så

gik vi i gang med den proces. Det kunne igen tage utrolig lang tid at ændre en lille ting, fordi alle mulige mennesker skulle involveres og høres, og jeg aner den dag i dag stadig ikke hvorfor. Jeg tror, jeg spillede komedie i det år. Jeg forstod simpelthen ikke mit arbejde«.

'Kirsten', tidl. kommunikationsansvarlig i ingeniørvirksomhed:

»Jeg producerer en årsrapport til virksomhedens koncerneledelse, hvor jeg samler information om de forskellige enheder. Det bruger jeg og en kollega nok

en tredjedel af et årsværk på. Og det er fuldstændig ligegyldigt. (...) Der er jo ikke nogen, der læser den«.

Steven McKeivitt, tidl. pr-chef i britisk virksomhed:

»I de fleste virksomheder er det intet problem at se travlt ud ved bare at holde møder. Ofte var det eneste output af de møder, jeg var med til, at jeg skulle finde et nyt emne til det næste møde. Og hvis der ikke er flere, du kan have møder med derhjemme, kan du bare flyve rundt i Europa og holde møder med nogen derude«.